

‘IK BEGELEID MET DE HANDEN OP MIJN RUG’

Hoe komen competenties, beroepsvaardigheden, kernkwaliteiten en inzichten in de praktijk tot uiting? In de rubriek ‘VAKMANSCHAP’ vertellen werkers uit uiteenlopende beroepsgebieden over hun vakmanschap.

Huub Wiltschut

Koen Kuijper (54 jaar) vond zijn theoretische MO-opleiding orthopedagogiek wel leuk, maar: ‘Ik wilde echte mensen zien’, zegt hij. Via zijn stagecoördinator komt hij bij het ASVZ (zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking), inmiddels gefuseerd tot de Amerpoort*). Daar start Koen 34 jaar geleden als onbevoegd, onervaren groepsleider. Koen volgt verschillende beroepsopleidingen en is vervolgens bevoegd en ervaren assistent-groepsbegeleider, begeleider, coördinerend begeleider en coördinator. Vanwege beperkingen, voortvloeiend uit ziekte, doet hij later in zijn werk noodgedwongen enkele stappen terug. Koen werkt nu 24 uur per week als assistent begeleider. Hij begeleidt op afspraak 4 à 5 cliënten met een verstandelijke beperking. Zij wonen zelfstandig, elk in een eigen appartement, maar via een gezamenlijke inloop kunnen zij gebruik maken van uiteenlopende praktische voorzieningen.

Waaruit bestaat jouw vakmanschap?

Koen noemt dat hij goed luistert naar wat de cliënt wil en zelf kan. ‘Het is een blijvende uitdaging rekening te houden met de uiteenlopende achtergronden, de verschillende waarden en normen, de mogelijkheden tot levensinvulling van elke cliënt. Dat is begeleiden met de handen op mijn rug. Soms ben ik een jaar bezig, stapje voor stapje de uiteenlopende keuzemogelijkheden en consequenties van verlangens en keuzes inzichtelijk te maken zodat de cliënt tot een juiste beslissing komt. Het kan gaan over praktische zaken zoals de aanschaf van materialen, de lichamelijke verzorging maar ook over dagbesteding, sociale omgang of relaties. Ik help hen tot een keuze te komen. Zo’n traject duurt misschien langer want de cliënt moet in alle rust een goede afweging maken. Het is mijn taak die tijd te geven en rekening te houden met wat de ander zelf kan.’

Als basisvoorwaarde voor zo’n contact noemt Koen vertrouwen. ‘Zonder vertrouwen krijg ik de échte behoefte niet boven tafel en neemt een cliënt niets van me aan.’

Wat merken de cliënten van jouw vakmanschap?

Koen vertelt dat zijn cliënten de vrijheid krijgen na te denken over wat zij willen, hoe ze dat willen, de haalbaarheid van hun wensen en de consequenties van hun keuzes. ‘Concreet bied ik overzichtelijk allerlei keuzemogelijkheden aan en wijs ik op de uiteenlopende consequenties.’

Hoe heb jij je vakmanschap ontwikkeld?

Koen: ‘Na mijn opleidingen volgde ik allerlei interne cursussen. Ik heb nu veel baat bij collegiale consultatie. De grote diversiteit aan collega’s, ervaringen en visies zorgen voor uiteenlopende invalshoeken en zeer verrijkende opvattingen.’

Hoe draag jij je vakmanschap over aan collega’s?

‘Uit de rapporten over cliënten volgen allerlei werkdoelen. Die worden SMART geformuleerd en leiden tot doelgericht handelen. Daardoor wordt mijn handelen inzichtelijk voor mezelf en voor collega’s. Ik beschrijf duidelijk welke vervolgstappen ik onderneem. Zo wordt mijn handelen voor mezelf en voor mijn collega’s helder vastgelegd. Daarnaast is er het multidisciplinair teamoverleg waar we hulpvragen doorspreken, eventueel nodigen we hierbij een gedragsdeskundige uit die vanuit specifieke deskundigheid kijkt naar de achtergrond, de vaardigheden en beperkingen van de cliënt.’

Welke vaardigheden heb je zelf niet optimaal ontwikkeld?

Koen vindt het soms lastig te bepalen wanneer er knopen doorgehakt moeten worden. ‘Een cliënt krijgt bij mij veel tijd en ruimte om zijn eigen keuzes te maken. Soms zou ik wat daadkrachtiger en sneller kunnen zijn. Dat vind ik lastig, want als ik daarin acties onderneem, dan bepaal ik. Dat is zoveel als mogelijk uit den boze. Het is immers niet mijn leven, maar de ander staat centraal.’

Wat is je ambitie?

‘Ik heb het erg naar mijn zin bij de Amerpoort. Ik had nooit de behoefte elders te werken, omdat hier de beleidsvorming bepaald wordt via werkconferenties met afvaardiging van medewerkers. Het duurt soms langer tot conclusies te komen, maar het grote voordeel is dat het leidt tot breed gedragen werkopvattingen. Ik vind dat bijzonder waardevol.’

‘Qua werk heb ik geen hogere ambities. Ik wil me wel blijven ontwikkelen, bijvoorbeeld een cursus volgen over het omgaan met dementerende ouderen. Dat is immers een groeiende doelgroep. Ach, er blijft veel te ontdekken.’

www.amerpoort.nl